

Groen met een oranje tintje

Een Koninklijke onderscheiding voor de langdurige inzet van een actieve IVN'er. John Toonen is nu lid in de Orde van Oranje Nassau.

Natuurbrand bij het Eendenmeer

Het landschap was zwart geblakerd; de geur werd onbehaaglijk. Maar de blauwborst, roodborsttapuit, boompieper en zanglijster lieten ons welluidend weten dat de natuur toch altijd zal overleven.

Vraatzuchtige groene kikker

In deze aflevering een spannende thriller in de vorm van een indrukwekkend (foto)verslag van een gruwelijke kindermoord. In de natuur kan het er hard aan toe gaan.

Over uilen en marters

Onverwacht jong leven in de uilenkast die door de roofvogel werkgroep was geplaatst in de kapschuur bij het IVN-clubhuis 't Leger.

IVN

IVN natuureducatie is een landelijke organisatie, opgericht in 1960. De vereniging heeft 161 afdelingen met circa 6000 IVN-vrijwilligers die zich inzetten voor natuur, milieu en duurzaamheid.

IVN MAAS EN NIEERS

Onze afdeling heeft als werkgebied de gemeenten Genneep, Bergen en Mook en Middelaar. We hebben ruim 300 leden, waarvan 55 jeugdleden. Ons doel is om jong en oud te laten ervaren hoe mooi en waardevol natuur is. Onze actieve leden / vrijwilligers organiseren onder andere natuurexcursies, jeugdactiviteiten, cursussen en nog veel meer.

Word lid en doe mee!

Bijvoorbeeld met de nieuwe uilenwerkgroep. Of samen aan de slag in het groen met de werkgroep Landschapsbeheer. Zie al onze werkgroepen op deze pagina. Er zit vast wel een activiteit tussen die bij jou past en waarmee jij je kunt inzetten voor onze mooie natuur.

Heb je interesse? Of wil je meer informatie? Stuur dan een kort mailtje naar de werkgroep met je voorkeur. Zie voor meer informatie onze website www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers of scan de QR-code:

Hoe kun je lid worden of opzeggen?

Nieuw lid of donateur | IVN
<https://www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers/lidmaatschap/>

Wat kost het om lid te worden?

Jeugdleden € 7,50 per jaar en volwassen lid € 25,-
meer info: zie website.

Wat biedt het lidmaatschap je?

Nieuwsbrieven, clubblad MaNie, natuurwandelingen, cursussen, lezingen en deelname aan werkgroepen.

COLOFON

Redactieteam MaNie

Marcel Aaldering, Myriam van Breevoort, Saskia Egmond, René Elich, Miriam Pietz, Germa Vloet, Jan Wolters

E-mailadres redactie: Rene Elich, p/a redactie.manie@ivn-maasenniers.nl

Grafische vormgeving: Andries Kneuel

Foto titelblad: Zonnebloem (Helianthus annuus) - foto Andries Kneuel

Foto's achterblad: Karin Hermans, Marian Vink, Myriam van Breevoort en René Elich (Leden van de Werkgroep Fotografie)

Druk: Druckerei Heiming | Kleve, Deutschland

Papier:

Bezoekadres IVN Maas en Niers: Kampweg 10, 6591 XV Genneep (bij de algemene begraafplaats).

Bankrekening: IBAN NL69 RABO 0140663460

KuK-nummer: 40166209

© Copyright IVN Maas en Niers

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming voor andere doeleinden gebruikt worden.

Werkgroepen

Bibliotheek:

Miriam Pietz - bibliotheek@ivn-maasenniers.nl

Cursussen:

Marcel Aaldering (vacature) - educatie@ivn-maasenniers.nl

Excursies en wandelingen:

Jan Wolters (vacature) - activiteiten@ivn-maasenniers.nl

Fotografie:

Marian Vink - (e-mailadres in aanvraag)

Insecten en vlinders:

Peter Megens - insecten@ivn-maasenniers.nl

Jeugd, de Groentjes:

Myriam van Breevoort - groentjes@ivn-maasenniers.nl

Landschapsbeheer:

John Toonen - landschapsbeheer@ivn-maasenniers.nl

Ledenadministratie:

Jeroen Jorna - ledenadmi@ivn-maasenniers.nl

Natuur en Milieu:

Jan Wolters - voorzitter@ivn-maasenniers.nl

Nieuwsbrief:

Germa Vloet - nieuwsbrief@ivn-maasenniers.nl

Paddenstoelen

Elma Burg - (e-mailadres in aanvraag)

Planten:

Hennie Dimmers - planten@ivn-maasenniers.nl

Roofvogels en uilen:

Dirk Kerkhoff - ruwg@ivn-maasenniers.nl

Vogels:

John Toonen - vogels@ivn-maasenniers.nl

Website:

Saskia Egmond - website@ivn-maasenniers.nl

René Elich - agenda@ivn-maasenniers.nl

Bestuur

Voorzitter (waarnemend): Jan Wolters

voorzitter@ivn-maasenniers.nl

Secretaris: Marcel Aaldering

secretaris@ivn-maasenniers.nl en info@ivn-maasenniers.nl

Penningmeester: Xander van Hartingsveldt

penningmeester@ivn-maasenniers.nl

Overige bestuursleden:

Peter Thönnissen: bestuur1@ivn-maasenniers.nl

Hennie Dimmers: bestuur3@ivn-maasenniers.nl

Marian Vink: e-mailadres in aanvraag

Vertrouwenspersonen

Arnold Jansen: vp-mannen@ivn-maasenniers.nl

Voorwoord

Beste leden en lezers,

Welkom bij deze kleurrijke zomereditie van ons clubblad de MaNie. In dit nummer vind je weer veel nieuws, informatie en inspiratie over onze vereniging en onze activiteiten in de prachtige natuur tussen de Maas en de Niers.

We kijken terug op een mooie zomer waarin de natuur zich weer van haar beste kant heeft laten zien: vol geuren en kleuren. Ons festival 'De Geheime Tuin' werd een groot succes waarbij veel tuinliefhebbers hun passie voor tuin en natuur deelden. Ook onze werkgroepen en onze jeugdafdeling De Groentjes hebben weer veel te melden. Allen organiseren leuke en leerzame activiteiten, zoals excursies, wandelingen, thema-avonden en cursussen. Je vindt ze allemaal in de activiteitenagenda.

We hopen dat je veel plezier beleeft aan dit clubblad en dat je ook zelf actief meedoet aan onze activiteiten. Ga op pad, geniet van de (herfst-)geuren en kleuren. Maar voor nu: Veel leesplezier!

Namens het bestuur,
Jan Wolters, (waarnemend) voorzitter

Inhoud

2	IVN-info, bestuur en werkgroepen
3	Voorwoord
4	Groen met een oranje tintje
5	Oproep
6	Stinkende geuren en lelijke kleuren
7	- Wandeling Heukelomse Beekdal - Rabo clubactie
8	- Raadplaatjes - Vogels verrassen en verbinden
9	Vogelcursus 2022/2023
10	- Vogelhuisjes timmeren en kraamkamer - ZijActief timmert - Gouden torren
11	Festival De Geheime Tuin
12	Impressies van het Festival De Geheime Tuin
13	Verloting van 'Mijn 1000 SoortenTuinboek'
14	Groentjes: - programma - Nieuw insectenhotel
15	- Slootjesdag
16	- Kerkuil en torenvalk - Word jij Scharrelkid?
17	- EHBO bij hete droge zomers - Geuren en kleuren van de plantenwerkgroep
18	Kerkuil in de kapschuur
20	Van de bestuurstafel
21	Kikkerbillen op de menukaart
22	Werkgroep Planten gaat internationaal
24	Natuurbelevingscursus 2023
26	Lavendel in geuren en kleuren
27	- Agenda IVN - Oplossing raadplaatje

DE KLEUR GROEN MET EEN ORANJE TINTJE

TEKST: MIRIAM PIETZ; FOTO'S INGRID DRIESSEN

Het zal jou als lezer van de MaNie niet ontgaan zijn dat IVN'er John Toonen gehuldigd werd met een lintje en hij nu lid in de "Orde van Oranje Nassau" is. John zijn "groene" hart heeft er een oranje tintje bij gekregen, dat is een mooie gelegenheid om John te interviewen.

John, hoe heb jij die dag ervaren toen het lintje bij jou werd opgespeld?

Allereerst was ik volledig verrast, het kwam geheel onverwacht. Zit je bij een geplande vergadering op 26 april (de datum deed me niets vermoeden!) over het beheer van de Heukelomse beek namens het IVN, word je ineens naar buiten geroepen voor een gewonde torenvalk, die wel erg gek doet met zijn vleugel. Niets vermoedend trek ik de deur open; staat daar burgemeester Manon Pelzer met wel vijftig anderen buiten op mij te wachten. Dan weet je niet hoe snel je de deur weer dicht moet doen, maar er was geen ontkomen aan. Deze tastbare waardering voor de jarenlange inzet bij diverse werkgroepen binnen IVN Maas en Niers en voor diverse groen beherende instanties was een complete verrassing. Overweldigend dat er zoveel mensen waren om dit moment samen met mij te delen, het heeft me diep geraakt. Te noemen de gemeente Bergen en Provincie Limburg samen met 17 afgevaardigden, bestuur van IVN Maas en Niers, gemeente Gennep, drie afgevaardigden van Staatsbosbeheer, familie en ook mijn dierbaren uit de vriendenkring. Er werd wel vaker de waardering uitgesproken over mijn inzet voor de natuur, maar dit is toch volledig anders.

Wat maakt dat jij je al zolang inzet voor de natuur, wat zijn jouw drijfveren?

Met een glinstering in de ogen en lach op het gezicht vertelt hij dat het allemaal ontzettend leuk is om te doen: "ik krijg er zoveel energie maar ook voldoening van. Je belangeloos inzetten voor natuurbehoud met

een groep vrijwilligers met als doel de natuurwaarde en diversiteit te behouden. Deze vrijwilligers maken het voor mij heel gemakkelijk om het al zoveel jaren met plezier te doen, een groep prachtige mensen die zich met veel overgave, positiviteit en ook respect voor elkaar belangeloos inzet. Doordat ik ook veel inventariseer (o.a. vogels, reptielen en amfibieën) kan ik goed volgen welk effect het natuuronderhoud heeft. Ik word er ontzettend blij van als er een bijzondere soort zoals de kamsalamander ineens aanwezig is op een totaal onverwachte plek. Daar doe je het tenslotte voor. Verder krijg ik ook enorm veel energie van het geven van een natuurcursus waarbij je mensen "het buiten zijn" anders kunt laten ervaren en waardoor ook de natuurbeleving op een positieve manier verandert. Bewustmaking van de aanwezige natuur is zo belangrijk, maar ook het behouden hiervan.

Hoe ben jij bij IVN Maas en Niers terechtgekomen?

Mijn eerste interesse lag bij vogels, het herkennen van vogelgeluiden vond ik erg moeilijk. Als er nog geen blad aan de bomen zat, kon ik de vogel wel vinden en thuisbrengen. Maar zodra de bladeren verschenen, verdwenen de vogels letterlijk voor mij. Ik hoorde ze wel maar wist totaal niet wat het was, zo ben ik bij de vogeltelwerkgroep terechtgekomen. Daar heb ik enorm veel geleerd, zoveel zelfs dat ik nu samen met Miriam een vogelcursus geef.

Door de tomeloze inzet van Peter Kempen ben ik bij de landschapswerkgroep terecht gekomen. Peter organiseerde een natuurwerkdag samen met de buurtbewoners Gennep-Zuid, Teunesen Zand en Grint B.V. en IVN Maas en Niers in de Looierheide. Daar ben ik besmet geraakt met het natuurbehevirus. Ik heb altijd veel bewondering voor Peter gehad, een geweldige man! Een andere soort "natuurvader" voor mij was Tieny Driessen. Na zijn pensionering als boswachter kwam

hij bij de landschapsbeheergroep. Ik heb ontzettend veel van Tieny geleerd. Na een kleine emotionele stilte gaat John verder..... jammer dat ze overleden zijn, ik mis ze enorm. Beiden hadden ook een lintje verdiend, daarom draag ik het lintje ook een beetje aan hen op.

Hoe zie jij de toekomst voor jou binnen IVN Maas en Niers?

Dat ik me zo lang mogelijk in goede gezondheid kan blijven inzetten voor de natuur. Onze samenleving is aan het individualiseren, zou mooi zijn als men de positieve ervaring van de landschapswerkgroep kan meemaken en de samenhang met de natuur meer gaat zien en voelen. Ook sta ik open voor nieuwe uitdagingen, wie weet wat er nog allemaal op mijn "natuurpad" komt.

Heb je nog een tip voor de lezer?

"Doe vooral wat je leuk vindt!".

daar sluit ik me graag bij aan John

ivn natuur
educatie
Maas en Niers

OPROEP

KOM JE ONS HELPEN? DE NATUUR HEEFT ONS NODIG!

ivn natuur
educatie
Maas en Niers

We hebben mensen nodig die de schouders eronder willen zetten.
Word groene vrijwilliger en laat jong en oud beleven hoe leuk, leerzaam en gezond natuur is.

ER IS VEEL MOGELIJK.

Stinkende geuren en lelijke kleuren

TEKST EN FOTO'S: MIRIAM PIETZ

Het thema van deze MaNie is "in geuren en kleuren". Dit stukje gaat hier zeker niet over, integendeel, het gaat over stinkende geuren en lelijke kleuren.

Het Eendenmeer in Bergen kwam 4 juni wel héél vervelend in het nieuws, omdat er meer dan 10 bluswagens van de brandweer uit de hele regio nodig waren om de brand te blussen die er woedde op deze snikhete dag met heel veel wind. Die harde wind wakkerde het vuur wel heel erg aan, dit vuur heeft voor mij persoonlijk lelijke kleuren. Het Eendenmeer is een van mijn favoriete natuurplekken waar ontzettend grote aantallen van diverse vogels te zien zijn. Twee weken daarvoor heb ik nog meerdere blauwborsten, roodborsttapuiten, geelgorzen, boompiepers, vinken, kneutjes en zelfs grauwe klauwieren gezien. Dan heb ik het nog niet over de meerdere wielewalen, gekraagde roodstaarten en zwarte spechten die daar ook gehoord worden, een toplocatie dus. Vanuit Heukelom, waar ik op dat moment was, zag ik de zwarte rookwolken overtrekken; mijn maag kromp ineen. Hoeveel natuur gaat er in de vlammen op?

De dag erna met het lood in de schoenen en een fotocamera om de nek naar het Eendenmeer om te kijken of in ieder geval de grauwe klauwieren hun jongen aan het voeren zijn. Gelukkig, ze zitten er en zijn druk bezig hun jongen groot te krijgen. Iets verderop ruik je de stinkende geuren, de geur van verkoolde natuur. Een misselijkmakende geur, op meerdere plekken smeult de grond nog na. Pijnlijk om te zien hoe de zwartgeblakerde stuifdennen nog overeind staan in het zwart verbrande heideveld en ook wilgenbosrand met de pijpestrootjepollen. Traantjes in de ogen....

Maar de natuur is een overlever! Ik hoor nog de blauwborst en zie de roodborsttapuit, de boompieper brengt zijn liedje met een charmante parachutevlucht. Zelfs de zanglijster zingt zijn lied vanuit de verkoolde berk die midden in een gitzwart stinkend heideveld staat, ik vermoed dat hier geen vrouwtje voor valt.

De golfplaten die er liggen voor het inventariseren van reptielen zijn ook verkoold en enkele zelfs verdwenen. Of de reptielen en ook de insecten zoals de mieren en krekels op tijd hebben kunnen vluchten is niet duidelijk. Ik maak enkele foto's als een soort nulmeting en wil de komende jaren meerdere keren terugkomen om op dezelfde plekken foto's te maken en te volgen hoe de natuur hier weer tot leven komt.

Hopelijk kan ik weer snel genieten van de bloeiende heidestruikgeuren en de prachtige kleuren van de blauwborst.

Ik hou je op de hoogte... maar dan in heerlijke geuren en mooie kleuren.

GEBLAKERDE GROVE DEN

Wandeling Heukelomse Beekdal

Jachtslot Mookerheide was een prachtige locatie voor een bijeenkomst op 14 januari met actieve leden van onze afdeling, om nieuwe wandelingen te ontwikkelen en die later te promoten. Het idee werd geboren het Heukelomse beekdal te onderzoeken en een wandeling op te zetten. Marian, John en ik hebben dit opgepakt.

Zondagmorgen 2 april was onze eerste verkenning. Met de laarzen aan, wat niet overbodig was omdat het erg drassig was na een heel nat voorjaar. We spraken af om op 21 mei te gaan wandelen met publiek. Om mijn kennis op te halen ben ik op Hemelvaartsdag eerst nog eens alleen gaan lopen. Ook dat was geen overbodige luxe! Wat een weelde van bloeiende planten, kruiden en grassen.

Op 21 mei hadden we een mooie opkomst met echt belangstellende wandelaars. John had documentatie meegenomen over het gebied, ik vulde aan met wat ik wist over bloemen en planten.

Het was een mooie wandeling, die we op onze IVN Maas en Niers website kunnen plaatsen en die zeker

TEKST: DORIEN VAN RENS; FOTO'S: MIRIAM PIETZ is aan te bevelen voor alle IVN'ers! De maand mei is een prima tijd vanwege al het natuurschoon dat er dan te zien is.

Op ons verzoek of iemand uit het publiek een reactie wilde plaatsen over deze wandeling, ontvingen we van Pieter en Lisette het volgende stukje:

TEKST PIETER EN LISETTE:

Vandaag is er onder een stralende zon gestruind door het Heukelomse Beekdal. Een erg interessante excursie waar de gidsen Dorien, Miriam en John veel informatie gedeeld hebben over het ontstaan van de Heukelomse beek en de flora en fauna in dit gebied. Leuk hoe je een bekend gebied weer met andere ogen bekijkt. Veel gezien zoals beversporen, de roodborstta-puit, koekoeksbloemen en veel meer. Echt de moeite waard om hiervoor op zondagmorgen op tijd uit bed te komen.

WIJ DOEN WEER MEE MET DE RABO CLUBACTIE

Bij IVN draait alles om **groen**. Naast inspireren en voorlichten, willen we ook inzetten op onze eigen bijdrage aan een groenere wereld. Daar kun jij bij helpen. Van 4 t/m 26 september is het voor alle Rabo-leden weer mogelijk om op ons te stemmen bij de Rabo ClubSupport-actie.

De opbrengst hiervan zal gebruikt worden voor verduurzaming van het clubgebouw. En elke stem draagt een steentje bij aan de natuur.

HELP JE MEE?

ALS RABO-LID KAN JE WEER OP ONS STEMMEN VAN

4 T/M 26 SEPTEMBER 2023

Rabo ClubSupport

Stem op onze club!

Raadplaatjes

TEKST EN FOTO'S: MYRIAM VAN BREEVOORT

Raadsel uit de vijver bij 't Leger

Half maart viste een Groentje een blaadje uit de vijver, daar plakte een glibberig dingetje op. Door een opzetloep bekeken, leken het wel een soort kleine eitjes. Maar waarvan?

(De oplossing vind je op bladzijde 27)

VOGELS VERRASSEN EN VERBINDEN

TEKST: JOHN TOONEN, MIRIAM PIETZ; FOTO'S: MARIAN VINK, MIRIAM PIETZ

Vogels zijn bijzondere wezens. Dat hebben wij gezien tijdens de vogelcursus die we hebben gegeven in 2022 en 2023 aan totaal 18 cursisten. Je zag de cursisten na elke les enthousiaster worden, waarbij de behoefte steeg om zelf op pad te gaan en te ontdekken hoe veelzijdig vogels kunnen zijn. Prachtig om te zien hoe tijdens de praktijkavonden vogelsporen, braakballen pluizen, vogelgeluiden herkennen en verendeterminatie alles uit de kast werd getrokken om de vogel te achterhalen die hierbij hoorde.

Tijdens de vroege vogelwandelingen met afsluitend ontbijt kregen we vogelcadeautjes in de vorm van prachtige maar ook zeldzame vogels. Deze lieten zich uitgebreid zien of horen, zoals de grauwe klauwier, zwarte specht, blauwborst en nog héél veel meer. Tijdens de avondwandeling nachtzwaluwen ging iedereen

uit zijn dak toen 4 nachtzwaluwen allerlei vlieg- en kunstwerk lieten zien, maar ook horen. Indrukwekkend, die positieve energie die er heerste die avond.

Het was voor ons geweldig om met deze groep cursisten aan de gang te zijn geweest, het heeft ons diep geraakt. Tijdens de afsluitende avond werden wij verrast door een prachtig met de hand ingekleurde voegelets uit 1849 waar de kerkuil en nachtzwaluw op staan. Daar werden wij stil van.....

Een bedankje is wel op zijn plaats voor de volgende IVN'ers: Marian Vink, voor de coördinatie van deze vogelcursus en de vele keren dat zij vroeg uit de veren moest om de warme dranken te maken voor de wandelingen. Jan Wolters heeft vaak bijgesprongen toen er problemen waren met laptops. Ger Welbers heeft ook een steentje (lees: vogels) bijgedragen, door drie opgevangen gierzwaluwen beschikbaar te stellen tijdens de gierzwaluwavond. Verbazing alom, over deze unieke vogel. Als laatste Harry van de Ven voor het verzorgen van al het drukwerk dat toch altijd weer op tijd klaar was.

Braakballen pluizen

Je doet er alles voor om die blauwborst goed in beeld te krijgen.

Je ziet, vogels zijn bijzondere wezens die mensen verrassen maar zeker ook verbinden (hier speurend naar de grauwe klauwier).

Beleef de natuur

Vogelcursus 2022-2023

TEKST: SASKIA EGMOND; FOTO'S: MARIAN VINK

Wie heeft nog nooit de wens gehad zo vrij als een vogel te zijn? Maakt de kunst van het vliegen een vogel zo intrigerend? Of zijn ze dat omdat ze zo mooi kunnen zingen? Feit is dat vele mensen geboeid zijn door vogels; maar ze herkennen is nog niet zo eenvoudig. Want alleen het uiterlijk is meestal niet voldoende. Het gros van de vogels weet zich handig buiten beeld te houden. Een specht draait zich zelfs vaak naar de achterkant van de boom. Om de uitdaging wat groter te maken?

Hoe kan je vogels dan herkennen? Zang (iedere soort heeft een eigen 'lied'), uiterlijke kenmerken, vlucht, sporen, het landschap waar ze zich in bevinden en zelfs het moment van de dag vertellen iets over een vogel, ook als je deze niet goed ziet.

Geen eenvoudige missie maar Miriam en John hebben al deze aspecten in een boeiende cursus op heldere wijze samengebracht. In de cursus kwamen theorie, praktijklessen en wandelingen aan bod zodat kennis ook in de praktijk geoefend en eigen gemaakt kon worden door iedereen.

Tijdens de wandelingen gaat er een wereld voor je open en zie en hoor je vogels, die je totaal niet of alleen van plaatjes kende. Wat blijkt er een rijkdom zo dichtbij te ontdekken te zijn. Voor het beste resultaat moesten we ook meerdere malen voor dag en dauw uit bed. Maar dat was alleszins de moeite waard. We hebben zulke bijzondere waarnemingen mogen ervaren die zelfs voor Miriam en John spectaculair waren. Om er een paar te noemen: grauwe klauwier, zwarte specht en de nachtzwaluw.

Naast de vogelkennis krijgt iedere les van John en Miriam een persoonlijke noot, bijvoorbeeld door een ontbijtje met zelfgebakken brood na een vroege wandeling. Heerlijk!!!! De laatste avond hebben de cursisten, na een zenuwslopende quiz gedaan te hebben, hun enthousiasme in het IVN-logboek achtergelaten. Die aantekeningen willen we hier graag met iedereen delen.

"De cursus heeft me meer bewust gemaakt van de (vogel)natuur om me heen. Door de lessen (en met behulp van BirdNET) heb ik tijdens mijn dagelijkse wandelingen met de hond ontdekt hoeveel verschillende vogels wonen in het gebied waarin ik wandel. Het is leuk om de verschillende vogelzangen te onderscheiden en te leren herkennen ook al ik ben nog een beginner. Ook begin ik te zien en horen dat sommige vogels hun eigen territorium hebben."

gierzwaluw (in het vogelasiel)

*"De grauwe klauwier bracht zoveel plezier.
De groene specht heeft het liefst een mier
De nachtzwaluwen dansten vol enthousiasme boven onze hoofden;
De pimpelmees hing aan een heel smal kort takje.
De blauwborst is ook een vogel om nooit te vergeten
De kleine bonte specht was aardig aan het hakken
Een wondere wereld vol prachtige kleurrijke verrassingen"*

"Miriam en John, enorm bedankt voor jullie fantastische en verrijkende cursus, jullie enthousiasme en liefde voor vogels en natuur!"

Foto's onder:

links: nachtzwaluwwandeling
midden: vroege vogelwandeling bij het Eendenmeer
rechts: wintergastenwandeling De Vilt

Vogelhuisje timmeren en kraamfeest

TEKST EN FOTO'S: ANNEMARIE BÄUMLER

We hebben jongen in de prachtige nestkast die Daniël bij IVN gemaakt heeft!! Elke dag genieten we van de af- en aanvliegende mezen!

Net stiekem een snelle foto gemaakt, niet helemaal scherp maar zoou leuk! Onze katten zijn niet zo blij, ze horen de jongen piepen maar kunnen er niet bij, haha. We houden ze toch maar zoveel mogelijk binnen de komende weekjes.

ZijActief Heijen actief aan het timmeren

TEKST EN FOTO: TONNY BLOM, ZIJACTIEF HEIJEN

Zaterdagmiddag 20 mei is door 14 dames van ZijActief Heijen een vogelhuisje getimmerd onder leiding van Jos Ballast en enkele IVN-vrijwilligers.

De dames komen met de fiets dus hebben wel trek in koffie met een stuk vlaai. Het is meteen een gezellige boel.

Dan aan de slag met onze meegebrachte hamers en tangetjes. In duo's worden de huisjes vakkundig in elkaar gezet. Het is goed opletten, als je verkeerd begint komt het niet meer goed en moet alles weer uit elkaar. De winterkoning die boven in de kapschuur een nest heeft zingt eerst nog uit volle borst mee maar kan al gauw niet meer boven het oorverdovende timmergeluid uit komen.

Na een welverdiende pauze met fris en een knabbeltje moet het dak nog op het huisje worden bevestigd. Iedereen is tevreden met het resultaat, het zijn prachtige huisjes geworden, getuige de foto.

Thuis wordt een mooi plekje gezocht en volgens de meegeleverde aanwijzingen van IVN op een juiste plaats gehangen.

Het was een geslaagde middag.

Gouden torren

TEKST EN FOTO: MARTHA TOONEN-BEUMELER

Vandaag 17 juni deze gouden torren in copula geschoten bij Kop en Schotel in Afferden.

Er vlogen er meerdere.
Mooie kever!

Festival De Geheime Tuin

TEKST: SASKIA EGMOND

Het was een groot feest van 1 tot en met 11 juni! Gedurende dit 11-daagse festival hebben de meeste dorpen uit onze regio meegedaan. Per dorp hebben zo'n 5 tot 8 eigenaren hun tuinen geopend voor iedereen die wilde komen kijken. Het festival is gezamenlijk georganiseerd door 'Natuurverbinders', de lokale tuingroepen en IVN Maas en Niers. Het doel was om meer mensen bewust en enthousiast te maken van en voor de natuur in onze directe omgeving.

Natuurverbinders

Onze natuur staat zwaar onder druk en kan alle ondersteuning gebruiken. 'Natuurverbinders' is een IVN-campagne in Limburg om mensen te verbinden om onze natuur actief te helpen. Met het festival hebben mensen op bijzonder aantrekkelijke wijze met diverse natuuraspecten kennis kunnen maken. En lekker dicht bij huis want natuur begint bij de voordeur. De lokale tuingroepen waren bij uitstek de organisatoren om alle deelnemende tuinen bij elkaar te krijgen. In totaal waren er zo'n 40 tuinen te bezichtigen, met een enorme variëteit in het aanbod. De thema's liepen uiteen van klassieke tuinen tot bloemen-, insecten-, vlinder- en moestuinen. Alle tuinders waren even gepassioneerd over eigen tuin maar vaak ook over de tuin van andere deelnemers. Er werd veel informatie uitgewisseld, stekjes gedeeld en er werden contacten gelegd.

Het weer droeg een flink steentje bij, misschien was het bijna 'te' mooi om waar te zijn. Mede daardoor zijn in alle dorpen de tuinen geweldig goed bezocht. Op alle locaties is door deelnemers ruimte vrijgemaakt voor de IVN-stand en waren IVN'ers aanwezig om deskundige uitleg en rondleidingen te geven.

Tussendoor waren er ook nog goed bezochte lezingen op meerdere locaties en voor de Groentjes de jaarlijkse slootjesdag die als altijd geestdriftig bezocht is.

Prachtig en geslaagd festival

We blikken terug op een prachtig en geslaagd festival waar we heel trots op zijn. Er zijn veel gesprekken gevoerd over natuur en wat we hierin kunnen betekenen. Ook hebben we een aantal nieuwe leden mogen verwelkomen, waarvan een aantal zich direct ook actief inzet. Kortom, we vinden het festival maximaal geslaagd en we hopen er volgend jaar een vervolg aan te kunnen geven.

Vrijwilligers: DANK!!!

Dankzij de vele vrijwilligers is het festival een enorm succes geworden en we willen iedereen dan ook allerhartelijkst bedanken! Dit alleen vinden we echter niet voldoende dus wordt iedereen voor vrijdag 29 september uitgenodigd. Alle vrijwilligers zijn dan van harte welkom in ons clubhuis 't Leger om met elkaar gezellig na te genieten van dit tuinfeest. De details volgen later.

De natuur heeft je nodig!

Op de volgende pagina's tref je een kort verslag van de activiteiten in de verschillende woonkernen binnen ons gebied.

Festival De Geheime Tuin (VERVOLG)

Een rondje langs de velden

ZO MAAR WAT ZOMERSE IMPRESSIES VAN MOOIE DAGEN VOL TUIN- NATUURVERRASSINGEN.

MILSBEEK

Van het festival in Milsbeek is door Laurens Hoetink een video gemaakt. Hier een snapshot. De complete video is te bekijken op onze website. [KLIK HIER](https://www.ivn.nl/app/uploads/sites/132/2023/08/Tuinen_route_Milsbeek_-_compri.mp4). Of kopieer de volgende link naar de adresregel in je browser:
https://www.ivn.nl/app/uploads/sites/132/2023/08/Tuinen_route_Milsbeek_-_compri.mp4

AIJEN

De geheime tuinen van Aijen | zaterdag 10 juni | 30 °C

Al voor 10 uur stonden bezoekers klaar om de tuinen van het pittoreske Aijen te bezoeken. De meesten kwamen uit dorpen van de gemeente Bergen, maar ook vanaf de overkant van de Maas waren mensen benieuwd naar het festival. Zij allen volgden de IVN-vlaggen en kregen een appeltje voor de dorst.

De verbinding door liefde voor de natuur, maar ook door kunst en muziek, was overal goed te voelen en te zien. Stekjes, zaadjes, verkoelend water en mailadressen werden gedeeld.

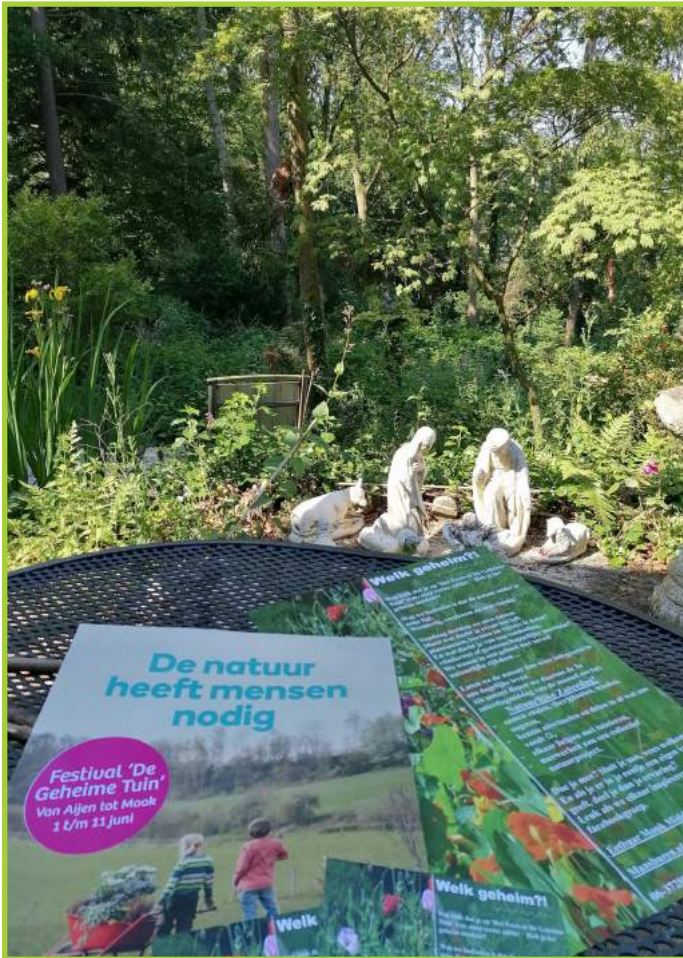
Voor volgend jaar zijn er al aanmeldingen; andere dorpen (Bergen, Siebengewald, Nieuw Bergen) willen ook meedoen!

AFFERDEN

De plaatjes spreken voor zich. Het was sfeervol en gezellig in deze lommerijke theetuin.

MOOK EN MIDDELAAR

Op zondag 11 juni hadden wij, Eetbaar Mook & Middelaar, ons eerste Festival van 'De Geheime Tuin', in samenwerking met het IVN. Er waren veel en heel verschillende tuinen aangemeld uit Mook en Molenhoek. Van eetbare siertuinen, moestuinen tot (beginnende) bostuinen en de Vlinderwei in Plasmolten. Alles biodivers, een overvloed aan eetbare en geneeskrachtige kruiden en gewassen! Van 11 tot 14 uur was er gelegenheid om de tuinen te bezoeken.

Ondanks de hitte die dag waren er toch aardig wat mensen op de been en ontstonden er mooie gesprekken. Het is geweldig om te ervaren dat het 'Natuurbewustzijn' onder mensen groeit en dat steeds meer wordt beseft dat de natuur heel dichtbij is: je tuin. En dat, hoe groot of klein die ook is, je op je eigen mooie groene plek veel goeds kunt doen voor de biodiversiteit!

Na afloop was er een gezellige afsluiting bij Hip & Cozy alwaar een informatiestand van het IVN Maas en Niers stond. Na een mooie toespraak konden de aanwezigen met hun, vanuit de tuinen verworven, lootjes kijken of ze een leuke prijs gewonnen hadden bij onze loterij. Hierna werden alle eigenaren van een Geheime Tuin in het zonnetje gezet.

We kijken met een goed gevoel terug op deze leuke dag en zijn alweer bezig met plannen voor de volgende editie van dit geweldige festival! Daarnaast dopen we de derde zaterdag van de maand om tot **Natuurlijke Zaterdag**; samen zaaien, (her)planten, wieden, oogsten, kennis uitwisselen en delen, elkaar helpen met tuinieren, meewerken aan een collectief natuurproject en/of op je eigen manier contact maken met de natuur. Aanmelden kan via [eetbaarMM@gmail.com](mailto: eetbaarMM@gmail.com)

MIJN 1000 SOORTENTUINBOEK

TEKST EN FOTO'S: RENÉ ELICH

Tijdens het festival 'De Geheime Tuin' lag bij de IVN-stand een briefje klaar om je in te schrijven voor onze nieuwsbrief en/of om mee te doen aan de verloting van het 'Mijn 1000 soorten' boek. Uit de stapel briefjes is het briefje van Birgit Mayer als winnaar uit de bus gekomen. Jan Wolters en ondergetekende zijn onlangs bij Birgit op bezoek geweest om het boek te overhandigen; ze is er erg blij mee.

Birgit had het briefje ingevuld tijdens de *Onkruidenlezing* in 't Leger. Enthousiast is ze een-en-ander in de praktijk gaan brengen op haar kleine balkon en in de grote tuin van haar vriend. Verder is zij actief, ook met groen, in de wijk. Jan heeft verteld wat IVN Maas en Niers allemaal te bieden heeft en hoe we met raad en daad kunnen helpen.

De Groentjes

Programma najaar 2023

Tekst en foto's:
Myriam van Breevoort

Groentjesleden ontvangen extra informatie in de week voorafgaand aan elke activiteit. Meedoen? Dan graag aanmelden per e-mail: groentjes@ivn-maasenniers.nl

Zondag 17 september

Beverssporen bij de Niers

10:00 - 12:00 uur

Verzamelen bij Landgoed Zelder, Ven Zelderheide

Zaterdag 21 oktober

Familiewandeling

14:00 - 16:00 uur

Vanaf de Zevenboom in Afferden

Zaterdag 4 november

Nationale natuurwerkdag met Staatsbosbeheer

09:00 - 12:00 uur

Clubhuis 't Leger

Zondag 19 november

Themaochtend: stenen, keien, grind en zand

10:00 - 12:00 uur

Clubhuis 't Leger

Zaterdag 16 december

Donkerwandeling

18:30 - 20:30 uur

Vanaf clubhuis 't Leger

Nieuw insectenhotel

Op de foto rechts zie je een nieuw insectenhotel op het voormalige NATO-kamp. De bosploeg heeft gevraagd of de Groentjes hem af willen maken. Dat gaan we doen! Tijdens het Groentjesweekend eind augustus.

We gaan gaatjes boren in stammetjes, bamboe en rietstengels bundelen en klei smeren. Benieuwd naar het resultaat? De Groentjes zullen het graag laten zien tijdens een van hun activiteiten in en bij ons Leger!

Sloutjesdag 2023

10 juni 2023. Het was een hele warme dag. En ook al was er niet veel water in de poel, we hebben toch fijn gestruind door het hoge riet. Daarna hebben we rietbootjes gemaakt en die te water gelaten vanaf het bruggetje over de Eckeltse beek. Ten slotte gingen we nog waterdiermpjes vangen in de vijver van Gert Verrijdt.

Waterdiermpjes scheppen

Libellelarven, bloedzuigers en salamandertje

Struinen door het riet

Rietbootjes maken

Kerkuil en torenvalkje

TEKST EN FOTO'S: MYRIAM VAN BREEVOORT

HALF JUNI. Er werden in Siebengewald 3 jonge kerkuilen geringd door Frank. We mochten erbij zijn met de Groentjes. De uilenkast hing hoog in de open boerenschuur. Gijs kon daar volop braakballen bij elkaar rapen. Hij peutert daar de muizenbotjes en schedeltjes uit en verzamelt zo zijn eigen natuurschatten. Een kerkuilkuiken moet per dag 2 muizen eten, dus er lagen er genoeg.

Na de kerkuilen ging Frank ook nog torenvalkjes ringen. Natuurlijk gingen we mee, we reden achter Frank en zijn assistente aan, richting Gennep. Naar de torenvalken! Die lieten zich al goed horen, nog voordat we ze zagen. Wat een verschil met de kerkuiltjes! Die zijn zo rustig en stil, alsof ze in trance zijn wanneer ze geringd worden.

Torenvalken zijn roofvogels die overdag jagen. Ze krijgen hun jongen in een torenvalkenkast hoog op een paal, in het veld. Er waren nog 2 jonge torenvalkjes om te ringen. Eerder had Frank gezien dat er 6 in de kast waren. Maar helaas worden die dus niet allemaal groot. Ook deze 2 waren niet erg groot, laten we hopen dat de ouders genoeg muizen kunnen vangen zodat we over een paar weekjes ook deze 2 mooie roofvogels kunnen bewonderen als ze in de lucht staan te bidden, op zoek naar een prooi.

Torenvalkkuiken

Torenvalkenkast

De Groentjes kijken geboeid naar het ringen van het torenvalkje

Een zak vol uilenballen

Kerkuilkuiken

Kerkuilenkast in schuur

Word jij ook Scharrelkid?

TEKST EN FOTO: MYRIAM VAN BREEVOORT

Op de foto hiernaast zie je de tentoonstelling van natuurschatten, die de Scharrelkids vorig jaan aan het eind van de eerste middag maakten.

Op de tweede woensdag in november starten we weer met een nieuwe serie scharrelkids bij IVN Maas en Niers. Zes middagen struinen langs het Belevingspad over de heide en door het dennenbos met onze natuurgidsen. Na afloop krijg je een mooi struindiploma!

Inschrijven kan via de boekjes van Sjorssportief/doejemee die in september worden uitgedeeld op de basisscholen. Wie heeft meegedaan wordt automatisch een heel jaar gratis lid van jeugdgroep "de Groentjes" van IVN Maas en Niers.

EHBO bij hete droge zomers

TEKST EN FOTO: SASKIA EGMOND

Het lijkt de laatste jaren een trend te worden: de lange droge en hete zomers; met zo nu-en-dan een hoosbui. Wij mensen ervaren dit verschijnsel allemaal verschillend en niet persé alleen maar negatief. Lange, gezellige avonden buiten in tuin, natuur of op terras zijn bijzonder plezierig.

Tegelijkertijd heeft onze directe naturomgeving het zwaar gedurende zo'n periode! Menig plant en dier komt erdoor in de gevarezone. Zij hebben niet de vrije beschikking over water en verkoeling. Tijdens zulke periodes kunnen we ze toch een handje helpen om de hitte te doorstaan. Hieronder wat makkelijk toepasbare tips.

- Zet op verschillende plekken bakjes water neer, met een steen en takjes erin als landingsplaats voor insecten.
- Dieren nemen bij droogte risico om uit vijvers te drinken. Plaats in een vijver met steile wanden klimplankjes zodat ze er weer uit kunnen klimmen.
- Leibomen als natuurlijke zonwering in plaats van airco's.
- Maak je tuinbeplanting meer 'extreem weer'-proof, door planten te kiezen die goed bestand zijn tegen hitte en hoosbuien.
- Door (deels) verharding te vervangen door 'groen' blijft de tuin koeler en houdt deze meer vocht vast.

- Vang regenwater op in vaten.
- Gras, ook al verdort het, kan maanden zonder besproeiing! Eén regenbui en het is weer groen.
- Houd de bodem bedekt. Mulchen houdt uitdroging tegen en vormt een fijne plaats voor insecten die op hun beurt weer als voedsel voor vogels dienen.
- Bij voldoende ruimte kun je een wadi maken, een dieper stuk in je tuin waar overtollig regenwater naartoe kan stromen en daar rustig de grond in kan zakken.
- Hergebruik water. Vang bijvoorbeeld spoelwater en opwarmwater van de douche op.

Geuren en kleuren van de plantenwerkgroep

TEKST EN FOTO: MYRIAM VAN BREEVOORT

Op een mooie zomeravond gingen we met een groep van zo'n 14 plantenliefhebbers op struinctocht in de Gebrande Kamp langs de Maas bij Milsbeek. Ik heb, voor we het gebied in gingen, gevraagd of men wilde nadenken over wat persoonlijk de mooiste kleur en de heerlijkste geur uit de natuur is en wat dat voor degene betekent. Nadat we een prachtige wandeling hadden gemaakt, vroeg ik, voordat ieder huiswaarts ging, wie er iets over zijn lievelingskleur en/of-geur wilde vertellen.

Eén persoon vond blauw het prachtigst, hij zei: "in het vroege voorjaar bloeien er veel blauwe bloemen in mijn tuin, daar geniet ik van en dan weet ik dat de winter weer voorbij is."

Een ander noemde de kleur geel als de mooiste kleur. "Omdat er zo ontzettend veel tinten geel zijn." Inderdaad zagen wij die avond heel veel gele bloemen bloeien. Zoals jacobskruiskruid, duinkruiskruid, kruipende-, scherpe- en blaartrekkende boterbloem, zilverschoon en biggenkruid.

Iemand anders noemde de kleur olijfgroen als de allermooiste, zo mooi dat hij eigenlijk niet kon beschrijven hoe mooi!

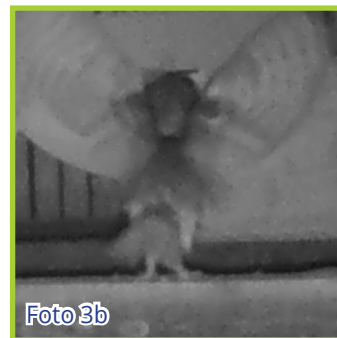
Als laatste vroeg ik nog naar de heerlijkste geur in de natuur. Daar hoefde niemand erg lang over na te denken.

Iemand noemde "op lome warme zomeravonden, de bloeiende wilde kamperfoelie!". Dat is toch wel de allerlekkerste geur in de natuur voor de leden van de plantenwerkgroep!

Kerkuil in kapschuur van 't Leger

TEKST: DIRK KERKHOFF; FOTO'S: JOS BALLAST EN DIRK KERKHOFF

In het voorjaar van 2022 schreef Jos Ballast over een kerkuil in de kapschuur van onze IVN-afdeling (Manie lente 2022). Gedurende langere tijd vonden we in de kapschuur schijtsproen en later ook verse braakballen van een kerkuil. We hingen voor de kerkuil een nestkast op en ter bescherming tegen marters ook een oude satellietshotel.

Normaliter gebruiken we shotels van ongeveer 90 cm doorsnee om de marter geen kans te geven in de kast te kruipen. Marters klimmen als de beste (zelfs tegen muren op), maar hun nagels vinden geen grip op het staal van de shotels. Een grotere shotel van 90 cm hadden we niet meer, dus gebruikten we er eentje van 70 cm. Het was de enige die we nog over hadden. Nadat we een wildcamera in de kapschuur ophingen (najaar 2022) zagen we dat er daadwerkelijk een kerkuil aanwezig was met interesse voor de nestkast (FOTO 1). In het voorjaar van 2023 heb ik deze wildcamera opnieuw geplaatst. Na een week of twee haalde ik deze weg. We zagen prachtige beelden van een roepende man kerkuil die de nestkast aanbood aan een vrouwtje met uiteraard alleen de allermooiste muizen! (FOTO 2a en FOTO 2b)

Wat volgde waren meerdere romantische momenten tussen het duo (FOTO 3a en FOTO 3b) en het showen van zijn onderkomen aan zijn nieuwe geliefde. (FOTO 4). Zouden we dan echt jonge kerkuilen gaan zien op het IVN-terrein?!

Een van de laatste beelden die de wildcamera maakte was

een marter die voorbij liep over een balk (FOTO 5). Helaas voor hem was onze nestkast onbereikbaar door de shotel, althans dat hoopten we. De shotels lijken over het algemeen prima te werken. Predatie door marters bij uilen en roofvogels maken we aan de lopende band mee. Predatie op kerkuilen bij nestkasten met een satellietshotel hebben wij echter nog niet meegemaakt.

Omdat we reuze benieuwd waren naar het vervolg hebben we daarna een IP-camera geplaatst, oftewel een camera waarmee je live beelden kunt zien via internet. Het idee was om op een later moment deze beelden ook live te streamen op de website van IVN Maas en Niers. Kerkuilen zijn erg gevoelig voor verstoring tijdens de fase waarin ze eieren leggen. Daarom hebben we deze camera niet in de nestkast opgehangen, maar buiten de nestkast in de kapschuur. Zo hadden we mooi zicht op de nestkast. Het had nog wat voeten in de aarde voordat we de camera werkend kregen, maar met dank aan Nick Kuiper en mijn broer Sander Kerkhoff kregen we de camera toch aan de praat.

Zo snel als mijn beentjes me konden dragen ben ik naar huis gegaan en heb mijn pc op de achtergrond aangezet om te kijken of ik iets van activiteit kon ontdekken via de webcam. Nog geen kwartier later hoorde ik al wat geluiden. Een soort gestommel. Kwam dat uit de nestkast? Het leek er wel op! Na een seconde of tien zie ik in de invliegopening twee oogjes oplichten door het infrarood licht van de IP-camera. "Nu gaat het gebeuren", dacht ik bij mezelf! Tot mijn grote verbazing zie ik vervolgens een marter uit de nestkast kruipen. Op de foto zie je (niet duidelijk) dat de

marter in de invliegopening gaat staan en met zijn voorpootjes de bovenkant van de schotel vastpakt en er behendig uitklimt (FOTO 6). Door de schrik kon ik nog net een screenshot maken, maar weet meteen dat de kerkuilen er niet meer zijn. Ze zijn gevlucht, of ze zijn ten prooi gevallen aan de marter. Mijn hart breekt, want wat zou het mooi zijn geweest als we op ons eigen terrein broedende kerkuilen hadden! Ik moest er echt even van bijkomen...

De volgende dag is Jos in de kast gaan kijken. Na een voorzichtige blik in de nestkast ligt er een volwassen marter in te slapen (FOTO 7). Tijdens het verzetten van de ladder raakte de ladder de kast en werd de marter blijkbaar gewekt, want vrijwel direct springt ze uit de kast. In de kast zelf blijkt dan ook nog een klein marterjong rond te kruipen. Toch ook een erg mooi tafereel om te zien! (FOTO 8).

Jos heeft de schotel er af gehaald om het moeder marter makkelijker te maken haar jong te bereiken. We blijven tenslotte natuurbeschermers! Verder hebben we de situatie intact gelaten (FOTO 9). Na geruime tijd hebben we de kast nogmaals gecheckt en deze keer bleek hij leeg te zijn. De jonge marter is 'uitgevlogen' of meegenomen naar een andere plek, wat ook wel gebeurt bij marters.

Nu de marters weg zijn gaan we de kast zo spoedig mogelijk marterproof maken met onder andere een grotere schotel. We hebben geleerd van deze situatie en weten nu dat de schotels van 70 cm in ieder geval niet werken tegen marters. Hopelijk kunnen we volgend jaar weer kerkuilen verwelkomen! Heb jij nog oude satelliet-schotels liggen van minstens 90cm? Dan zouden we die heel graag over willen nemen. Neem contact op met Jos of mij, via mail ruwg@ivn-maasenniers.nl of neem voor mijn contactgegevens en meer info over uilen en roofvogels een kijkje op <https://www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers/roofvogels-en-uilen>

Van de bestuurstafel

“We moeten iets doen”, zei Martien, onze oud-voorzitter, op een sombere herfstdag in 2020. “We zijn een vereniging die stilstaat in de tijd. We doen al jaren hetzelfde, maar we bereiken niets. We vergrijzen en hebben te weinig actieve leden om invloed te hebben op de natuur. We raken overbelast.” Hij keek ons aan met een wanhopige blik in zijn ogen. “We moeten het anders doen, oude oplossingen werken niet meer.”

We knikten instemmend. We waren allemaal lid geworden van deze vereniging omdat we van de natuur houden en die willen beschermen. Maar we voelden ons gefrustreerd en machteloos. We wisten niet hoe we meer mensen konden bereiken en betrekken bij onze missie. Tot iemand zei: “We moeten naar onze leden luisteren. Vragen wat zij willen en nodig hebben. Misschien hebben zij wel goede ideeën of suggesties. Laten we een enquête houden onder onze leden en onze actieve leden uitnodigen voor een brainstormsessie.” We noemden dit traject *Licht & Gericht*.

Zo gezegd, zo gedaan. We stuurden een vragenlijst naar onze leden en organiseerden een bijeenkomst met de werkgroepen en het bestuur. En waren blij verrast door de respons en de betrokkenheid van onze leden. Ze hadden veel te vertellen over wat ze leuk vonden aan onze vereniging, waar ze energie van kregen, maar ook wat ze misten of anders wilden zien.

We doen het anders en we doen het samen.

Met deze input gingen we aan de slag om het fundament van onze vereniging te verstevigen. We verbeterden onze ledenadministratie, PR, redactie, contributie-inname en website. We maakten gebruik van de professionele hulp van IVN voor zaken waar we minder goed in waren of geen zin in hadden. Zo hielden we meer tijd over voor de natuur!

We veranderden ook onze manier van werken naar meer samenwerkend en democratisch. We richtten het GO (Groot Overleg) op, waar alle werkgroepen, inclusief het bestuur, aan deelnamen. Hier bespraken we onze jaarlijkse activiteiten en verdeelden de taken eerlijk over de groepen. We leerden elkaar beter kennen en waarderen.

We werden ook opener naar buiten toe. We zochten contact met andere organisaties, scholen en gemeenten die zich ook bezighielden met de natuur. We organiseerden samen activiteiten en evenementen om meer mensen te inspireren en te informeren. Een van de hoogtepunten was het festival *De Geheime Tuin*, dat we samen met andere ‘groene groepen’ uit de regio organiseerden. Het was een groot succes en een unieke ervaring.

Drie jaar geleden zijn we gestart met *Licht & Gericht* en nu plukken we de eerste vruchten. We krijgen meer leden, meer aandacht en meer impact. Dit jaar mochten we al tien nieuwe leden verwelkomen, waaronder vier nieuwe actieve leden: Jeroen Jorna onze nieuwe ledenadministrateur, Damion Wolters en Ingvar Einarsson onze twee nieuwe ICT'ers en Xander van Hartingsveldt onze nieuwe penningmeester.

We danken Harry van de Ven, Trudy van den Berg en Marian Vink voor al het werk dat zij hebben verzet.

We zijn een vereniging die het anders doet. En dat werkt!

Het bestuur

Omdat we van de natuur houden en die willen beschermen

Kikkerbilleren op de menukaart van de groene kikker

TEKST EN FOTO'S: MIRIAM PIETZ

"Hé", hoor ik jou denken, "staan kikkerbilleren op het menu van de groene kikker?" Wist ik ook niet en kon het ook niet geloven, totdat ik het met eigen ogen heb gezien en ook nog het geluk had om het fotografisch vast te leggen.

Mijn vriend vertelde me de week daarvoor nog dat grote volwassen groene kikkers, de kleinere (juvenile) groene kikkers opeten. Ja, dat zal wel, groene kikkers doen toch niet aan kannibalisme?..... Dus echt wel! Op 5 juni zagen we (mijn vriend en ik) het gebeuren.

Een groot vrouwelijk exemplaar had al de achterpootjes van een andere kleine groene kikker in haar bek. Je kijkt nog eens of je het wel goed gezien hebt, maar iets klopt hier niet. Nog eens goed kijken, wat zit daar nu op de rug van het vrouwtje? Een groene kikkerman! Even voor de duidelijkheid alles op een rijtje gezet: een parend paar groene kikkers ligt aan de waterkant, waarvan het vrouwtje een jonge groene kikker aan het verslinden is. Het eten van dit hoofdgerecht heeft in totaal 12 minuten geduurd. Daarna werden de eitjes afgezet in het water en heeft deze dame nog de hele middag en avond stil in het water zitten uitbuiken.

Hoe de kleine kikker door haar wordt verorberd is goed te zien op onderstaande foto's. Een waarschuwing vooraf, de beelden kunnen schokkend zijn.

Foto 2: de achterpoten zitten helemaal in de bek

Foto 3: alleen de bek is nog goed te zien

Foto 4: alleen het pootje is nog zichtbaar

Foto 5: nu alleen de teentjes nog

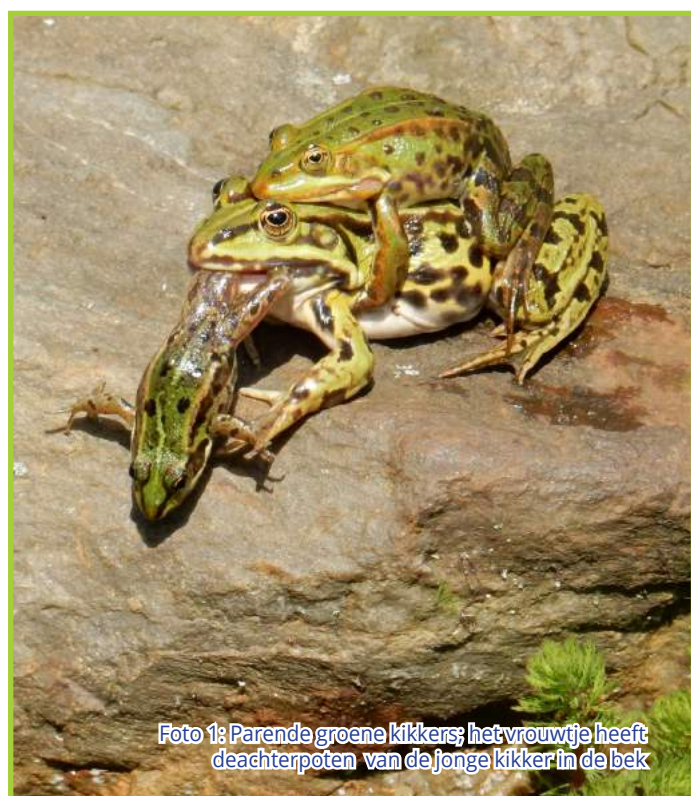

Foto 1: Parende groene kikkers; het vrouwtje heeft de achterpoten van de jonge kikker in de bek

Foto 6: burps (goede bekomst!)

Werkgroep Planten gaat internationaal

GEORGANISEERD DOOR AD EN THEO

Zaterdag 22 april 2023 rijden we om 8 uur met twee auto's vanaf 't Leger naar Moresnet in België voor de voorjaarsbloemenexcursie. De variatie die daar is te zien, in het bijzonder langs de Hohnbach (een zijrivier van de Geul) vind je bij ons niet. Om kwart voor tien arriveren we bij het kerkje van Moresnet waar we pauzeren. Henne heeft voor de koffie en de zelfgebakken cupcakes gezorgd en dat smaakt heerlijk na zo'n lange reis. Met mooi weer gaan we van start.

We lopen onder het bekende spoorwegviaduct van Moresnet door met een indrukwekkende hoogte van 52 meter en een lengte van 1200 meter. Ad vertelt iets over de geschiedenis van deze spoorlijn, nu uitsluitend voor goederenvervoer; er passeren 80 tot 90 treinen per dag. Tijdens onze wandeling zien we er vier. De lijn verbindt Aken met de haven van Antwerpen. Toentertijd is de lijn gebouwd voor transport van artillerie en troepen naar het front in de Eerste Wereldoorlog (1915-1917).

Naast het spoorwegviaduct hoog in de boom ziet Ger een bijzonder dier. Dat moet een boommarter zijn. Niemand heeft een verrekijker bij zich, we zijn allemaal onder de indruk; wat een mooie lange staart! Marian heeft een professioneel fototoestel wat enorm kan inzoomen. En wat is het? Een eekhoorn! Ook heel mooi natuurlijk. Ger wordt regelmatig aan deze bijzondere waarneming herinnerd, niet in het minst door hemzelf.

In de berm zien we in grote getale de gevlekte aronskelk, sommigen in bloei (donkere kegel in schacht). In de herfst herkenbaar aan het trosje helder rode bessen. De voorjaarshelmblom staat mooi te bloeien (lijkt op holwortel),

op een berk zien we eikvaren (niet kieskeurig dus). Heel veel slanke sleutelbloemen kleuren de helling en vlakke geel.

Dan zien we de eerste zinkplant, de zinkboerenkers. Zinkvegetatie vind je alleen op plekken waar vroeger zink gewonnen is. Hier in de buurt was een zinkmijn waar met een treintje zinkerts vervoerd werd naar Kelmis. Er zijn meerdere planten die zich staande weten te houden bij een overmaat aan zink, de bekendste is wel het zinkviooltje wat we later op de pauzeplek al voorzichtig bloeiend aantreffen.

Verder zien we mooi wit/blauwe ereprijs met blad wat op klimop lijkt en daarom klimopereprijs wordt genoemd. We komen ook gewone ereprijs tegen. Volop pinksterbloemen en ook het oranjetipje, een waardplant voor deze vlinder, net als look zonder look. Een fijne uiengeur komt ons tegemoet, veroorzaakt door daslook, veelal nog in de knop. Heel veel witte bosanemonen maar ook de gele bosanemoon laten zich volop zien.

Bij de Rochuskapel werd gepauzeerd en een kaarsje opgestoken. In de lucht zijn twee kraaien een buizerd aan het verjagen. Een mooie gekleurde kever steekt het pad over, Peter weet te vertellen dat dit een oliekever is. Deze is giftig en kan blaren op de huid veroorzaken. Deze kever heeft een bijzondere manier om zich voort te planten. De vrouwtjes leggen heel veel eitjes in de grond. De larve die daar uit komt klimt later in een plant en wacht tot er een bij langs komt en lift dan mee naar het nest. De bij legt een ei in het nest, de larve eet het ei op en vervelt in het bijennest. Dan verandert deze in een ander soort larve en doet zich te goed aan de inhoud van het bijennest en vervelt nog meerdere keren. Waarna de verpopping plaatsvindt en je einde zomer een volwassen oliekever ziet die pas de volgende lente het bijennest verlaat.

 Beleef de natuur

UITSTAPJE NAAR MORESNET/BELGIË

TEKST: TONNY BLOM; FOTO'S: TONNY BLOM EN MARIAN VINK

Mannetjesorchis

Smalle stekelvaren

Stengelloze sleutelbloem

Zinkviooltje

Knikkergalwesp

Blauwe schallebijter

Graslandschallebijter

Zeegroene muur

Knikkend nagelkruid

Verderop bingelkruid en de zeldzame eenbes. Witte klaverzuring (oxalis) staat mooi te bloeien in een boomstronk. Daar kruipt een grote wijngaardslak. Een plantje met een vierkantig bloempje is het muskuskruid. Bijzonder is ook het paarsbladig goudveil wat in een natte laagte bloeit. Een bijzondere en zeldzame parasiet is de bleke schubwortel, parasiteert vooral op hazelaar en iep. De waardplant ondervindt weinig last van deze parasiet. We vinden herfsttijloos wat je als zodanig zonder bloem niet zou herkennen, een flinke bos helder groene smalle bladeren. Een mooie groen/gouden loopkever komt voorbij met de naam graslandschallebijter. Nog enkele zinkplanten, zoals het zinklepelblad en het eerder genoemde zinkviooltje wat in juni het witte waar we pauze hielden geel kleurt. Het witte grenst aan een verlaten zinkmijn.

Slanke sleutelbloem

Na een flinke klim omhoog, ons vastpakkend van boom naar boom zien we veel mannetjesorchissen in bloei staan. Ad wijst ons op de rode aarde, dat is kleefaarde. Het is ontstaan uit een uitgespoeld kalkpakket uit het tertiair, waarbij de rode kleur is ontstaan door het vele ijzer. We kijken later in een komvormige diepte, volgens Ad een doline. Ontstaan uit een dikke laag kalksteen waar een scheur in komt en waar zich door de invloed van de regen na verloop van tijd een gat vormt. Kasteel Eyneburg komt in zicht waar zilverschoon staat, er komt een wolzwever voorbij vliegen met zijn lange snuit.

Bleke schubwortel

In de verte zien we het spoorviaduct opdoemen wat het eindpunt van onze wandeling is. Nog net buiten het dorp staat een bloeiende pol boshyacint. Bij elkaar hebben we ongeveer 65 planten, insecten en vogels gezien. Een bijzondere wandeling, mede door de kennis van Ad, Ger en Peter, in een heel andere omgeving. Na meer dan zes uur op pad te zijn geweest drinken en praten we nog wat na in een uitspanning in Moresnet en rijden huiswaarts, waar we tegen 19.00 uur arriveren.

Paarbladig goudveil

Natuurbelevingscursus 2023

TEKST: TRUDY VAN DEN BERG

FOTO'S: TRUDY VAN DEN BERG, MIRIAM PIETZ EN MARIAN VINK

Ik heb meegedaan aan de Natuurbelevingscursus 2023 van IVN Maas en Niers. Met een kleine groep leden en niet-leden zijn we enthousiast in de theorie en praktijk van de natuur gedoken.

Op 17 april vertelde John Toonen van alles over vogels: waarom kunnen vogels eigenlijk vliegen? Wat voor verschillen zijn er in de vluchten van bepaalde vogelsoorten en hoe kun je in braakballen zien wat uilen voor voedsel hebben gegeten. Een prachtige avond die op zondag 23 april gevolgd werd door een vogelwandeling in Bergen. In alle vroegte gingen we op pad, met onze gidsen John, Mathieu en Marian. We zagen en hoorden allerlei soorten vogels in dit prachtige gebied. We leerden dat we met de app bird-NET vogelgeluiden kunnen opnemen; de app zoekt dan op welke vogel het is. Zo kun je zelf ook op stap. 's Morgens vroeg hoor je zoveel vogels!

Op 11 mei nam John ons groepje mee naar de wereld van amfibieën en reptielen. Hij liet zien welke kikkers, padden en salamanders, kortom amfibieën, er in Nederland zijn. Daarvan zit een groot deel in het Maas en Niers gebied. Dat geldt ook voor reptielen: slangen en hagedissen. Peter Megens zette ons, met een prachtig verhaal, aan het denken over wat natuur eigenlijk is. Wat voor rol speelt de mens daar in? De invloed van de mens kan zowel positief als negatief zijn. We beschermen en versterken, maar we maken ook kapot.

Op zaterdag 13 mei namen John, Miriam en Peter ons mee voor een wandeling op de Genneperhei, vlak bij 't Leger. Onderweg naar de vennen vertelden ze van alles over de Amerikaanse eiken en vogelkiers die als exoten geplant zijn.

En over de historie van het NATO-terrein dat het ooit was. We kwamen een slaapplek van reeën tegen en zagen plekken op takken waar een mannetje de huid van het gewei heeft geschuurd.

Bij het ven werden we verwelkomd door een groene kikker die ons wat argwanend aanstaarde. John ging in zijn waadpak met een groot schepnet het ven in. Miriam liet ons de vangst zien in een glazen kijkbakje. Het ven is door de landschapswerkgroep weer in oorspronkelijke staat gebracht door de oevers te schonen. Salamanders zitten alleen in water waar geen vis zit en dat is hier het geval.

Wat prachtig: we zagen 4 van de 5 soorten die in Nederland voorkomen; de kleine watersalamander, de alpenwatersalamander, de vinpootsalamander en zelfs de kamsalamander. John nam de gelegenheid ook te baat om een telling uit te voeren. Hij noteerde de aantallen, soorten en sekse van wat hij geschept heeft. Uiteraard ging alles weer terug in het water.

Dit ven ligt overigens op privéterrein, waar alleen de landschapswerkgroep voor het beheer mag komen. Deze groep monitoort de ontwikkeling van flora en fauna in en om het ven.

Op 1 juni vertelde Peter Megens over de prachtige wereld van de insecten: vlinders, bijen, wespen, zweefvliegen, hommels: alles kwam voorbij. Wat hebben we ze hard nodig! Zonder insecten zou het treurig gesteld zijn met heel veel dingen die we eten en waar we van genieten.

Biodiversiteit en insecten speelden ook een belang-

rijke rol in het verhaal van Peter Thönnissen over natuurinclusief boeren. Hij legde uit hoe een boer de balans moet bewaren tussen een bijdrage aan natuurbeheer leveren en een gezond boerenbedrijf houden. De overheid speelt daar een bijzondere rol in. Er worden wel subsidies gegeven op natuurbeheersingsmaatregelen in het boerenbedrijf, maar die subsidies moeten wel continuïteit bieden en niet zwalken tussen soms wel en soms niet. Ook continuïteit in de bestemming van het land is voor boeren belangrijk. Die duidelijkheid heeft een boer nodig om vertrouwen te houden en om een duurzame rol in natuurbeheer op zich te nemen.

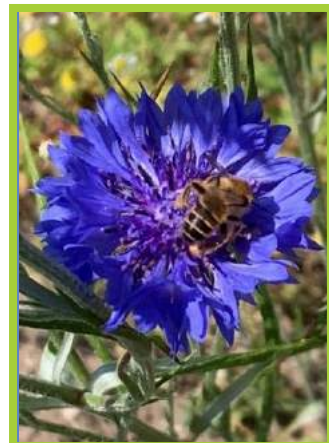
De zondag daarna zijn we met de beide Peters en Marian het geleerde in de praktijk gaan bekijken tijdens een wandeling in de Maasheggen. Met het pontje over bij Afferden en lopen maar. Een prachtig gebied met kruidenrijke weilanden, omzoomd door authentieke mei- en sleedoornheggen en met kikkerrijke poeltjes. We weten nu ook waar je op moet letten om het verschil tussen melk- en vleeskoeien te bepalen. Het geheim zit in de vorm van het achterwerk. De wandeling is met een sapje en een koekje bij het poeltje met het luisterrijke gekwaak van de groene en bastaardkikkers afgesloten.

Op 17 juni was de laatste wandeling van de Natuurbelevingscursus: bij Jachtslot Mookerheide; het prachtige slot dat tussen 1902 en 1905 helemaal in jugendstil is gebouwd door een rijke nazaat van de bankiersfamilie Luden. Kosten nog moeite zijn gespaard om er voor die tijd een ultramodern gebouw van te maken, voorzien van elektriciteit, centrale verwarming

en koud en warm stromend water. Het slot is een rijksmonument en is de laatste jaren helemaal gerestaureerd. In het najaar is het helemaal klaar, maar in juli zal er al horeca in starten. Helaas konden we het slot niet bezoeken omdat de restaurateurs net met de vloeren bezig waren.

We hebben een prachtige wandeling gemaakt rondom het jachtslot. Jan Wolters en Peter Megens hebben hun kennis over het gebied, de bomen en insecten met ons gedeeld. Jan zijn familie had een boerderij aan de rand van het gebied van het jachtslot en hij kent de omgeving als geen ander. En wie denkt dat er geen wild is, komt bedrogen uit, want we hebben zowel de mierenleeuw als de bijenwolf gezien. De eerste is nog geen halve centimeter groot en wacht onderin een klein kuiltje in droog boszand tot er mieren in vallen die vervolgens opgepeuzeld worden. De tweede is een wesp waarvan het vrouwtje bijen vangt, verlamd en er eitjes in legt. Wat is de natuur toch bijzonder!

De wandeling werd afgesloten bij de, door vrijwilligers beheerde, tuinen en kassen van het jachtslot. Tegen een vergoeding kun je er groenten kopen of zelf bloemen plukken. En we zagen daar natuurlijk ook verschillende insecten, zoals, met dank aan Peter voor het nagaan welke wilde bij het was, een mannelijk pluimvoetbijtje op een korenbloem.

Tot slot kregen de deelnemers een certificaat en een map met handige informatie. Dank aan alle mensen die deze cursus hebben georganiseerd: het was geweldig!

Lavendel in geuren & kleuren

TEKST EN FOTO'S: MARIAN VINK

LAVENDEL. WIE KENT HET NIET?
IS HET EEN PLANT OF KRUID?

Lavendel is een groenblijvende halfheester met klein, lijnvormig blad en aren met geurende meestal paarse of blauwe tweelippige bloemen. Er zijn zeker 28 soorten lavendel. Niet alleen kun je van lavendel in de tuin genieten. Er zijn vele, ook culinaire, toepassingen van deze geliefde plant.

Vroeger bij mijn oma vond ik in haar linnenkast tussen de lakens de met de hand gemaakte stoffen zakjes gevuld met gedroogde lavendel. Dat beddengoed rook altijd zo fris. Mijn oma gebruikte ook paarse lavendelzeep; dan genoot ik na het handen wassen nog lang van de zo heerlijke geur.

Je kunt ook een lavendelbad nemen. Giet 1 liter kokend water over ongeveer 100 gram bloesem in een kom. Laat dit 10 minuten trekken en giet het bij het badwater. Niet alleen ruikt het heerlijk, het werkt ook nog kalmerend en helpt tegen een lage bloeddruk. Heel makkelijk is het maken van een lavendelscrub. Meng 250 gram zout, 100 gram (zonnebloemolie) en 5 gram gedroogde lavendel. Hiermee kun je heerlijk je body scrubben onder de douche.

Lavendelhoning is een gezonde honing, werkt kalmerend en is gunstig voor de nachtrust. De bloemen worden ook gebruikt in snoepjes, jam, azijn of Provençaalse stoofpotten. In de Provençaalse kruiden zit ook lavendel. Je kunt er bloemenwater of thee van zetten. Laat een theelepeltje bloemen enkele minuten trekken. Lavendelthee werkt ontspannend,

helpt bij hoofdpijn, winderigheid, misselijkheid, duizeligheid of slechte adem. Als bloemenwater werkt het ontsmettend, zoals bij acné.

Op de bloemen van lavendel zitten de meeste oliëkiertjes. Lavendelolie wordt niet alleen heel vaak als geurstof gebruikt, als middel werkt het pijnstillend, ontsmettend en een beetje verdovend. Bij aromatherapie wordt lavendel veel toegepast.

Wist je dat muggen een grote hekel hebben aan de geur van lavendel? Perfect het nu te weten: gewoon een paar druppels op je hoofdkussens of huid. Maar ook vliegen, wespen, mieren, motten en slakken blijven liever weg van de plant.

De kleur paars staat voor het vertrouwen op je eigen gevoel! Deze kleur helpt je verbinden met je intuïtie en geeft creatieve inspiratie. Paars is ook een sensitieve kleur; het helpt je om je zintuigen open te zetten en echt te ervaren en te voelen.

En hieronder nog een lekker recept voor: lavendelijs.

Tenslotte: In Frankrijk kom je het vaker tegen: Lavendelijs. Dat recept heb ik voor je beschreven, zie hieronder.

🍴 4 personen ⌚ 15 minuten

Lavendelijs

Ingrediënten	Bereiding
<ul style="list-style-type: none">• 400 ml gecondenseerde melk• 500 ml slagroom• 4 el. gedroogde lavendelbloemen (onbespoten)	<ol style="list-style-type: none">1. Doe de slagroom in een kom en voeg de gedroogde lavendel toe. Goed doorroeren.2. Zet de kom minstens een uur in de koelkast zodat de lavendelsmaak in de slagroom trekt.3. Haal de slagroom door een zeef om de lavendel eruit te halen.4. Klop de slagroom op tot het stevig is.5. Doe de gecondenseerde melk erdoorheen en roer rustig door elkaar.6. Giet het geheel in een veshoudbak van een liter en zet minstens zes uur in de diepvriezer.7. Af en toe doorroeren in het eerste uur om het luchtiger te houden mag, maar is niet per se nodig.

TIP:
Gebruik de lavendel uit je tuin of border.

Geplande activiteiten | agenda voor de komende periode

Zaterdag 9 september – DUURZAAM FESTIVAL GEMEENTE GENNEP
Alles over duurzaamheid, biodiversiteit en afval-sorteer-spel.
Wij zijn met een stand aanwezig op het Europaplein.

Zaterdag 9 september – FIETSTOCHT 'ZWERMEN OVER DE KERNEN'
In het kader van 50 jaar gemeente Gennepe.
Bij 't Leger is er een pauzepunt met mini-excursies om 11.30, 12.30, 13.30 en 14.30 uur.

Vrijdag 29 September – GEZELLIGE BIJENKOMST VOOR DEELNEMERS AAN HET 'FESTIVAL DE GEHEIME TUIN' EN ACTIEVE IVN-LEDEN VAN ONZE AFDELING.
Gezamenlijke terugblik op het mooie festival en de bergen die dit jaar zijn verzet, onder het genot van een hapje en een drankje.

Woensdag 15 november – BOOMPLANTDAG
Ottersum (locatie volgt)

November- NATUURWERKDAG ELZENDAALCOLLEGE GENNEP
(datum en locatie volgen)

OPLOSSING RAADPLAATJE | raadsel uit de vijver

De oplossing is de *posthoornslak*.

Het blad met de eitjes heb ik met wat water in een loep-potje gedaan, weggezet en een beetje vergeten. Tot mij half april dat potje ineens weer te binnen schoot. En precies op tijd! Er kropen al kleine posthoornslakjes in het potje op zoek naar de uitgang. Heel leuk; er worden vaak posthoornslakken gevonden tijdens onze waterdierjesexcursies. Zie de foto van 2 exemplaren op de kinderhanden. De minislakjes hebben we natuurlijk weer teruggezet in de vijver bij 't Leger.

UITGAVE MANIE EN AANLEVEREN KOPIJ

De **MaNie** is een uitgave van de afdeling Maas en Niers van het IVN. Het blad is ook te bekijken op onze website www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers.

Daar vind je ook de actuele informatie over wandelingen, activiteiten en interessante links.

Kopij voor de volgende (herfst-/winter-)uitgave, met als thema "**Oud en Nieuw**", voor 1 november 2023 sturen naar redactie.manie@ivn-maasenniers.nl Alle bijdragen aan de **MaNie** worden op persoonlijke titel gedaan en bevatten niet altijd de visie van redactie en/of bestuur. De redactie behoudt zich wel het recht voor stukken in te korten. Kopij met een karakter dat niet bij de IVN past (bv. commercieel of politiek) wordt niet gepubliceerd.

Wil je de digitale nieuwsbrief ontvangen met actuele berichten? Stuur een mailtje naar: secretaris@IVN-maasenniers.nl.

**IMPRESSIES VAN DE KLEURRIJKE
ZOMER VAN 2023**

